

BANDIRMA ONYEDİ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK BİLİMLERİ VE ARAŞTIRMALARI DERGİSİ BANU Journal of Health Science and Research

DOI: 10.46413/boneyusbad.1646015

Özgün Araştırma / Original Research

Üniversite Öğrencilerinin Sigara Bağımlılığına Yönelik Tutumları ile Psikolojik İyi Oluş Düzeyleri Arasındaki İlişki

The Relationship Between University Students' Attitudes Toward Smoking Addiction and Their Psychological Well-Being Levels

Fatma YILMAZ KURT ¹ Özge MUNAR ² Songül NEDİM ³

¹ Doç. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Çanakkale, Türkiye.

² Lisans öğrencisi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Çanakkale, Türkiye

³ Lisans öğrencisi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Çanakkale, Türkiye

Sorumlu yazar /
Corresponding author

Fatma YILMAZ KURT

fatossylmz@hotmail.com

Geliş tarihi / Date of receipt:
24.02.2024

Kabul tarihi / Date of
acceptance: 08.04.2025

Atıf / Citation: Yılmaz Kurt, F., Munar, Ö., Nedim, S. (2025). Üniversite öğrencilerinin sigara bağımlılığına yönelik tutumları ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişki. BANU Sağlık Bilimleri ve Araştırmaları Dergisi, 7(1), 158-168. doi: 10.46413/boneyusbad.1646015

ÖZET

Amaç: Üniversite öğrencilerinin sigara bağımlılığına yönelik tutumları ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir.

Gereç ve Yöntem: Çalışma, tanımlayıcı ve ilişki arayıcı olarak gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın evrenini Türkiye'nin batısında yer alan bir üniversitede öğrenim gören öğrenciler oluşturdu (N=11480). Örneklem grubu evrenden %5'lik dilim alınarak basit rastgele yöntemle belirlendi. Çalışma Aralık 2023-Haziran 2024 tarihleri arasında 810 öğrenci ile tamamlandı. Verilerin toplanmasında "Kişisel bilgi formu", "Sigara Bağımlılığına Yönelik Tutum Ölçeği" ve "Psikolojik İyi Oluş Ölçeği" kullanıldı. Verilerin analizi SPSS 27 paket programında yapıldı. Verilerin simetrik kontrolünde çarpıklık, basıklık, güvenilirliğinde Cronbach's Alfa, ilişkilerde pearson korelasyon analizi kullanıldı.

Bulgular: Öğrencilerin yaş ortalaması 20.44 ± 2.60 , %63.7 (n=516)'si kadın, %56.5 (n=458)'i yurttan kalmaktadır. Öğrencilerin % 23.5'i sigara kullanmaktadır. Öğrencilerin sigara bağımlılığına yönelik tutum ölçeği puan ortalaması 43.37 ± 12.3 , Psikolojik iyi oluş ölçeği puan ortalaması ise 44.02 ± 8.47 bulundu. Öğrencilerin sigara bağımlılığına yönelik tutum puanları azaldıkça, psikolojik iyi oluş ölçeği puanlarının yükseldiği saptandı.

Sonuç: Çalışma sonucumuz, öğrencilerin sigara kullanma durumlarının, psikolojik iyi oluş düzeyleri ile ilişkili olabileceğini göstermiştir. Sigara kullanımının ruh sağlığı ile ilişkisini belirlemeye yönelik daha geniş kapsamlı çalışmalar yapılarak çözüm yolları aranmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Sigara, Tutum, Psikolojik iyi oluş, Öğrenciler

ABSTRACT

Aim: The purpose of this study is to look at the relationship between university students' perspectives toward smoking addiction and their degrees of psychological well-being.

Material and Method: This descriptive and correlational study involved 11,480 university students from western Turkey. A 5% simple random sample was selected, resulting in a final sample of 810 students who participated between December 2023 and June 2024. Data were collected using a "Personal Information Form," the "Attitude Towards Smoking Scale," and the "Psychological Well-Being Scale." Data analysis was conducted using SPSS 27, including tests for normality (skewness and kurtosis), reliability analysis (Cronbach's alpha), and Pearson correlation analysis.

Results: The mean age of the students was 20.44 ± 2.60 , with 63.7% (n=516) being female and 56.5% (n=458) residing in dormitories. Additionally, 23.5% of the students were smokers. The mean score on the attitude towards smoking scale was 43.37 ± 12.3 , while the mean score on the psychological well-being scale was 44.02 ± 8.47 . It was found that as students' attitude towards smoking decreased, their psychological well-being scale scores increased.

Conclusion: Our findings suggest that students' smoking status may be related to their psychological well-being levels. Further in-depth research is needed to explore the relationship between smoking habits and mental health.

Keywords: Smoking, Attitude, Psychological well-being, Students

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

GİRİŞ

Gençlik dönemi insan hayatının önemli dönemlerinden biridir ve 15– 24 yaşları arasını kapsar. İnsan hayatında önemli bir süreci oluşturan bu dönem, kişinin bedensel, ruhsal, sosyal gelişiminin sağlanmasında ve kişiliğinin oluşmasında kritik bir süreci içerir (Duran, 2019). Bu dönem aynı zamanda üniversite yaşantısının başlamasıyla da gençlerin birçok değişimi bir arada yaşadıkları dönemdir (Duran, 2019). Üniversite öğrencileri bu dönemde ev ve aile ortamından kopmanın getirdiği zorluğun yanında aynı zamanda yeni bir çevreye, yeni arkadaşlara uyum sağlama gibi birçok problemle de mücadele etmek zorundadırlar (Lee ve Kim, 2019). Bu sorunlar üniversite öğrencilerinin ruh sağlığını etkilemekte, kaygı, stres yaşamalarına sebep olmaktadır (Ramón-Arбуés, 2020). Bu kaygı ve stres düzeyi COVID-19 pandemisinin de etkisiyle daha da artış göstermiştir (Simegn ve ark., 2021; Alsolais ve ark., 2021; Malinauskas ve Malinauskiene, 2022). Literatürde kaygı ve stresin üniversite öğrencilerinde sigara kullanım oranını yükselttiği, sigara kullanımı için gençlik döneminin en büyük risk grubunu oluşturduğu belirtilmektedir (Grant, 2019; Chow ve ark., 2021; Asfaw, 2021). Gençlerde sigara kullanımı, dünya genelinde olduğu gibi ülkemizde de giderek artan sorunlar arasında yer almaktadır. Sigara kullanımı her yaş grubunda görülmekle birlikte bireylerin sigara ile tanışmaları çoğunlukla gençlik dönemlerine rastlamaktadır. Ekonomik kalkınma ve İşbirliği Örgütü (OECD) tarafından 35 ülkenin sağlık göstergelerinin karşılaştırıldığı raporunda (2017) Türkiye'nin en yüksek sigara kullanımı olan ilk üç ülke arasında yer aldığı ve 15 yaş üstü nüfusta sigara kullanım oranında ise birinci sırada olduğu bildirilmektedir (OECD, 2017). Ülkemizde üniversite öğrencileri üzerinde yapılan son yıllardaki çalışmalarda ise sigara kullanım oranlarının Arslanoğlu'nun, (2020) çalışmasında %33.4; Şahiner ve arkadaşlarının (2021) çalışmasında %27.33; Bilici ve arkadaşlarının (2023) çalışmasında ise %52.1 olarak rapor edilmiştir (Arslanoğlu, 2020; Şahiner ve ark., 2020; Bilici ve ark., 2023).

Kişinin madde kullanımına başlamasında o maddeye yönelik tutumu önemli bir faktördür. Tutum, bireyin bir obje ile ilgili düşünce, duygu ve davranışlarını oluşturan bir eğilimdir. Bu eğilim gözlemlenebilen bir davranış olmamakla birlikte, davranışa hazırlayıcı bir etken olarak görülmektedir (İnceoğlu, 2011). Literatüre bakıldığında üniversite öğrencilerinin sigara

kullanımlarının ve sigara kullanımına yönelik tutumlarının stres, anksiyete, depresyon gibi birçok faktör ile ilişkisinin incelendiği görülmektedir (Şahiner ve ark., 2020; Chow ve ark., 2021; Al Omari, 2021; Grant, 2019; Asfaw, 2021). Ancak literatürde üniversite öğrencilerinin sigara kullanımına yönelik tutumlarının psikolojik iyi oluş ile ilişkisini araştıran çalışmaların sınırlı olduğu görülmüştür. Psikolojik iyi oluş kişinin kendisini ve yaşamını nasıl değerlendirdiğidir. İnsanın iyi oluşu, iyi hissetmekten daha çok iyi yaşama ve iyi şeyler yapma olarak tanımlanmıştır (Telef, 2013). Birçok değişimi bir arada yaşayan üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi oluş düzeyleri birçok faktörü (sigara, alkol kullanımı, akademik başarı, ebeveyn/kardeş/arkadaş ilişkisi) etkileyebilmektedir. Bu doğrultuda, bu çalışma üniversite öğrencilerinin sigara kullanımına yönelik tutumları ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yapıldı.

Araştırma soruları

- 1- Üniversite öğrencilerinin sigara bağımlılığına yönelik tutum düzeyleri nedir?
- 2- Üniversite öğrencilerinin psikolojik iyi oluş düzeyleri nedir?
- 3- Üniversite öğrencilerinin sigara bağımlılığına yönelik tutumları ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasında bir ilişki var mıdır?

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın Türü (Tasarımı)

Bu araştırma, tanımlayıcı ve ilişki arayıcı bir araştırmadır.

Araştırmanın Yeri ve Zamanı

Çalışma, Türkiye'nin batısında yer alan bir üniversitenin ana yerleşkesinde yer alan fakültelerde Aralık 2023-Haziran 2024 tarihleri arasında öğrenimlerine devam eden öğrenciler ile yapılmıştır.

Araştırma Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, 2023-2024 yılı içerisinde Üniversitenin ana yerleşkesinde yer alan fakültelerde öğrenim gören 11480 öğrenci oluşturdu. Fakültelerin mevcut öğrenci sayısı üniversite ana sayfasından temin edilmiştir. Buna göre araştırmanın örneklem grubunu her fakülteden %5'lik dilim alınarak ulaşılabilir örnekleme yöntemiyle basit rastgele seçilen ve araştırma dâhil etme kriterlerine uyan en az 574 fakülte öğrencisi oluşturdu. Buna göre araştırmanın çalışma grubuna Sağlık Bilimleri

Fakültesinden 60, Mühendislik Fakültesinden 100, Spor Bilimleri Fakültesinden 30, Fen Edebiyat Fakültesinden 130, Diş Hekimliği Fakültesinden 20, Güzel Sanatlar Fakültesinden 20, İletişim Fakültesinden 30, Mimarlık ve Tasarım Fakültesinden 25, Turizm Fakültesinden 35, Ziraat Fakültesinden 70, Siyasal Bilimler Fakültesinden 54 öğrenci alınması gerektiği belirlendi. Çalışma 810 öğrenci ile tamamlandı.

Araştırmaya alınma ölçütleri olarak öğrencilerde; 18 yaş üzeri olma, fakülte öğrencisi olma, herhangi bir bilişsel, duyuşsal ve psikomotor rahatsızlığı olmama, araştırmaya katılmaya gönüllü olma ve dil sorunu yaşamama gibi kriterler aranmıştır. Öğrencilerin anket formlarını eksik doldurmaları ve çalışmanın herhangi bir aşamasında çalışmadan ayrılmak istemeleri ise çalışmadan dışlama kriterleri olarak belirlenmiştir. Çalışmanın veri toplama aşamasında çalışmadan ayrılmak isteyen öğrenci olmamıştır. Ancak 32 öğrenci formları eksik olduğu için çalışmadan dışlanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Çalışmada veri toplama aracı olarak Kişisel Bilgi Formu, Sigara Bağımlılığına Yönelik Tutum Ölçeği ve Psikolojik İyi Oluş Ölçeği kullanıldı.

Kişisel bilgi formu: Araştırmacılar tarafından literatür taraması sonucunda oluşturulan (Papagiannis ve ark., 2021; Al Omari ve ark., 2021; Campo ve ark., 2022) formda; öğrencilerin kişisel özelliklerine (yaş, cinsiyet, bölüm, sınıf, medeni durumu, aile tipi, gelir durumu, kaldığı yer) yönelik 8 soru, sigara kullanımını belirlemeye yönelik 6 soru olmak üzere toplam 14 soru yer almaktadır.

Sigara Bağımlılığına Yönelik Tutum Ölçeği (SBYTÖ): Ölçek 2013 yılında Sağar tarafından geliştirilmiş ve geçerlik güvenirliği yapılmıştır (Sağar, 2014). Ölçek dördümlü likert tipi olup 28 maddeden oluşmaktadır. Ölçekteki maddeler '1=Hiçbir Zaman' '2=Bazen' '3=Sık Sık' '4=Her Zaman' şeklinde puanlanmaktadır. Ölçek yedi alt boyuttan oluşmaktadır. 1,2,3,4,5,6 ve 7. maddeler birinci boyut olup sigaranın avantajlarını; 8,9,10,11,12. maddeler ikinci boyut olup sigara kullananların profilini; 13,14,15,16. maddeler üçüncü boyut olup sigara kullanmaya bakışı; 17,18,19,20. maddeler dördüncü boyut olup sigaranın zararlarını; 21,22,23. maddeler beşinci boyut olup sigara kullanmaya ilişkin ahlaki ve dini bakışı; 24,25,26. maddeler altıncı boyut olup sigara kullanmaya ilişkin mitleri ve 27,28. maddeler yedinci boyut olup sigara kullanmaya

olumlu bakışı ifade etmektedir. Ölçekten en az 28, en fazla 112 puan alınmaktadır. Ölçeğin sigaranın avantajları alt boyutu hariç diğer alt boyutlarından alınan puanlar arttıkça sigaranın zararlarına ilişkin tutumun da arttığı belirtilmektedir. Sigaranın avantajları alt boyutundan ise alınan puanlar azaldıkça sigara kullanmanın dezavantajlarına yönelik tutumunda arttığı belirtilmektedir. Geçerlilik ve güvenirlik çalışmasında ölçeğin iç tutarlılığını gösteren Cronbach Alfa değeri 0.77 olarak bulunmuştur. Bu çalışmadan elde edilen toplam iç tutarlık katsayısı ise 0.905 olarak bulunmuştur.

Psikolojik İyi Oluş Ölçeği: Diener ve arkadaşları (2009) tarafından mevcut iyi oluş ölçümlerini tamamlayıcı ve psikolojik iyi oluşu ölçmek için geliştirilmiştir. Ölçeğin geçerlik ve güvenirlik çalışması ve Türkçe uyarlaması Telef (2013) tarafından yapılmıştır. Ölçek 8 maddeden oluşmakta olup Kesinlikle Katılmıyorum (1) ile Kesinlikle Katılıyorum (7) şeklinde 1–7 arasında puanlanmaktadır. Ölçekten toplanan puanlar en düşük 8 ile en yüksek 56 puan arasında elde edilmektedir. Yüksek puan elde eden bireylerin güçlü psikolojik kaynaklara sahip olduklarını ve bu kaynakları etkili bir şekilde kullanma becerilerinin olduğunu göstermektedir. Ölçeğin güvenirlik çalışmasından elde edilen Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı 0.80 saptanmıştır. Bizim çalışmamızın Cronbach' s Alfa değeri 0.898 olarak bulunmuştur.

Verilerin Toplanması

Çalışma, tanımlayıcı bir araştırma olarak tek aşamada gerçekleştirildi. Veriler Aralık 2023-Haziran 2024 tarihleri arasında öğrencilerle yüz yüze görüşülerek toplandı. Öğrencilere çalışmanın amacı anlatıldıktan sonra onamları alındı. Araştırmaya katılmayı kabul eden öğrencilerden anket formunun doldurulması istendi. Öğrencilerin ölçeklerdeki maddeleri okuyarak kendilerine uygun olan seçeneği işaretlemeleri istendi. Eksiksiz doldurulan anket formu araştırmacıya teslim edildi. Her bir formun doldurulma süresi ortalama on dakika sürdü.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmaya başlamadan önce bir üniversite hastanesinin klinik olmayan araştırmalar etik kurulundan onay alındı (26.05.2023 tarih ve 07/35 sayılı kararı). Sonrasında Üniversite rektörlüğü aracılığı ile çalışmanın gerçekleştirileceği fakültelerden resmi izinler alındı. Araştırmanın her aşamasında etik ilkelere sadık kalındı. Araştırmaya katılmaya gönüllü olan öğrenciler

çalışmaya dâhil edildi. Çalışma öncesinde araştırmaya katılacak olan öğrencilere araştırmanın amacı açıklanarak yazılı onamları alındı. Öğrencilere araştırmayı herhangi bir noktada bırakabilecekleri belirtildi. Helsinki Deklarasyonu'nun tüm ilkelerine uygun davranıldı.

Verilerin Değerlendirilmesi

Verilerin niceliksel verilerine yönelik analiz SPSS 27, programı kullanılarak yapılmıştır. Verilerin simetrik kontrolü 3. ve 4. merkezsel momentler (çarpıklık, basıklık) kullanılarak yapıldı, güvenilirliği cronbach's alfa katsayısı ile değerlendirildi. Değişkenler arasındaki ilişkiler Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı ile araştırıldı. İstatistiksel anlamlılık

düzeyi $p < 0.05$ çift yönlü olarak belirlendi.

BULGULAR

Öğrencilerin kişisel özellikleri Tablo 1' de verilmiştir. Öğrencilerin yaş ortalaması 20.44 ± 2.60 , %63.7'si ($n=516$) kadın, %97.2'si ($n=787$) bekar, %32.1'inin ($n=260$) ise birinci sınıf olduğu belirlendi. Öğrencilerin çoğunluğu (%56.5 ($n=458$)) yurttta kalmakta, %81.6'sı ($n=661$) çekirdek ailede yaşamakta, %71.6'sının ($n=580$) da gelir düzeyinin orta olduğu saptandı. Öğrencilerin %23.50'si ($n=190$) sigara kullanmakta olup günlük 14.74 ± 8.06 (1-40) adet içmektedir. Aile üyelerinin sigara kullanma durumu; %27.9'unun ($n=226$) anne, %39.9'unun ($n=323$) baba ve %19.3'ünün ($n=156$) kardeşi kullanmaktadır (Tablo 1).

Tablo 1. Öğrencilerin Kişisel Özelliklerine Göre Dağılımları (n=810)

Değişkenler		İstatistiksel Özellik			
		Ort ± SS	Min-Maks		
Yaş	Ort ± SS / Min.-Maks.	20.44 ± 2.60	17-56		
		n	%		
Cinsiyet	Kadın	516	63.7		
	Erkek	294	36.3		
Medeni durumu	Evli	23	2.8		
	Bekar	787	97.2		
Bölüm	Sağlık Bilimleri Fakültesi	271	33.50		
	Fen-Edebiyat Fakültesi	130	16.00		
	Mühendislik Fakültesi	100	12.30		
	Ziraat Fakültesi	72	8.90		
	Siyasal Bilgiler Fakültesi	54	6.70		
	Turizm Fakültesi	37	4.60		
	İletişim Fakültesi	36	4.40		
	Diş Hekimliği Fakültesi	34	4.20		
	Spor Bilimleri Fakültesi	30	3.70		
	Mimarlık ve Tasarım Fakültesi	26	3.20		
	Güzel Sanatlar Fakültesi	20	2.50		
Sınıf	1.Sınıf	260	32.1		
	2.Sınıf	258	31.9		
	3.Sınıf	202	25.0		
	4.Sınıf	89	11.0		
Nerede kalıyorsunuz	Evde Ailemle / Akrabamla	103	12.7		
	Evde Arkadaşımla	249	30.7		
	Yurtta	458	56.5		
Aile tipi	Çekirdek	661	81.6		
	Geniş	149	18.4		
Gelir durumu	Kötü	39	4.8		
	Orta	580	71.6		
	İyi	191	23.6		
Sigara İçme (Adet) 14.74 ± 8.06 (1-40)	Evet		Hayır		
	n	Yüzde	n	Yüzde	
		190	23.5	620	76.5
Aile Üyelerinin Sigara Kullanma Durumu					
Anne	226	27.9	584	72.1	
Baba	323	39.9	487	60.1	
Kardes	156	19.3	654	80.7	

Min-Maks: minimum-maksimum; STD: Standart sapma

Öğrencilerin SBYT ölçeğinin sigaranın avantajları alt boyutundan 8.54 ± 2.76 , sigara kullananların profili alt boyutundan 7.53 ± 3.47 , sigara kullanmaya bakış alt boyutundan 6.86 ± 3.24 , sigaranın zararları alt boyutundan 8.25 ± 3.26 , sigara kullanmaya ilişkin ahlaki ve

dini bakış alt boyutundan 4.18 ± 1.97 , sigara kullanmaya ilişkin mitler alt boyutundan 5.25 ± 1.97 ve sigara kullanmaya olumlu bakış alt boyutundan da 2.77 ± 1.18 aldıkları belirlenmiştir (Tablo 2).

Tablo 2. Öğrencilerin Sigara Bağımlılığına Yönelik Tutum Ölçeğinin Toplam ve Alt Boyutlarına İlişkin Dağılımları (n=810)

Alt boyutlar	Olası Min-Maks.	Min-Maks	Ortalama	Std. Sapma
Sigaranın avantajları	7-28	7-28	8.54	2.76
Sigara kullananların profili	5-20	5-20	7.53	3.47
Sigara kullanmaya bakış	4-16	4-16	6.86	3.24
Sigaranın zararları	4-16	4-16	8.25	3.26
Sigara kullanmaya ilişkin ahlaki ve dini bakış	3-12	3-12	4.18	1.97
Sigara kullanmaya ilişkin mitler	3-12	3-12	5.25	1.97
Sigara kullanmaya olumlu bakış	2-8	2-8	2.77	1.18

Min-Maks: minimum-maksimum; STD: Standart sapma

Öğrencilerin Psikolojik İyi Oluş Ölçeği ortalaması 44.02 ± 8.47 bulunmuştur. Öğrencilerin Sigara Bağımlılığına Yönelik Tutum Ölçeği ile Psikolojik İyi Oluş Ölçeği arasındaki ilişki incelendiğinde toplam ve alt faktörlerin

tamamı ile istatistiksel olarak anlamlı negatif ilişki bulundu ($p < 0.05$). Sigaraya bağımlılık puanları azaldıkça psikolojik iyi oluş ölçeği puanları artmaktadır (Tablo 3).

Tablo 3. Öğrencilerin Sigara Bağımlılığına Yönelik Tutum Ölçekler ile Psikolojik İyi Oluş Ölçeği İlişkisi

		Sigara Bağımlılığına Yönelik Tutum Ölçeği						
		ST 1	ST 2	ST 3	ST 4	ST 5	ST 6	ST 7
PSİKOLOJİK İYİ	r*	-0.130**	-0.183**	-0.229**	-0.174**	-0.110**	-0.263**	-0.091**
OLUŞ	p	0.0001	0.0001	0.0001	0.0001	.002	0.0001	.009

*pearson korelasyon katsayısı; **istatistiksel olarak anlamlı ($p < 0,05$)

Öğrencilerin cinsiyete göre sigara bağımlılığına yönelik tutumları değerlendirildiğinde sigaranın avantajları ve sigara kullanmaya bakış ($p < 0.05$) alt boyutları arasında; öğrenim gördükleri sınıf ile sigaranın avantajları, sigara kullanmaya bakış, sigara kullanmaya ilişkin ahlaki ve dini bakış, sigara kullanmaya ilişkin mitler alt boyutları arasında anlamlı bir fark belirlenmiştir. Ayrıca öğrencinin kaldığı yer, aile tipi ve gelir durumunun sigara bağımlılığına yönelik tutum alt boyutlarından sigara kullanmaya ilişkin ahlaki ve dini bakış alt boyutu hariç, sigara kullananların profili, sigara kullanmaya bakış, sigaranın zararları ve sigaraya ilişkin mitler alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır (Tablo 4).

Tablo 4. Öğrencilerin Tanımlayıcı Özelliklerine Göre Sigara Bağımlılığına Yönelik Tutum Ölçeği puan ortalamalarının incelenmesi

		Sigaranın avantajları	Sigara kullanıcıların profili	Sigara kullanmaya bakış	Sigaranın zararları	Sigaraya ahlaki ve dini bakış	Sigaraya ilişkin mitler	Sigaraya olumlu bakış
Cinsiyet	Kadın	8.22 ± 2.32	7.66 ± 3.52	7.08 ± 3.27	8.38 ± 3.3	4.15 ± 1.92	5.29 ± 1.95	2.73 ± 1.13
	Erkek	9.11 ± 3.33	7.3 ± 3.37	6.48 ± 3.17	8.01 ± 3.18	4.23 ± 2.04	5.18 ± 2.01	2.84 ± 1.27
	p (**)	0.001*	0.15	0.01*	0.11	0.55	0.44	0.21
Sınıf	1.sınıf	8.18 ± 2.62	7.82 ± 3.71	7.17 ± 3.52	8.41 ± 3.22	4.45 ± 2.2	5.37 ± 1.98	2.81 ± 1.18
	2.sınıf	8.49 ± 2.83	7.26 ± 3.23	6.28 ± 2.86	7.99 ± 3.09	3.93 ± 1.6	5.22 ± 1.87	2.81 ± 1.16
	3.sınıf	8.96 ± 3.0	7.42 ± 3.54	6.93 ± 3.25	8.2 ± 3.51	4.14 ± 1.91	4.95 ± 2,06	2.59 ± 1.12
	4.sınıf	8.8 ± 2.31	7.79 ± 3.2	7.49 ± 3.23	8.63 ± 3.29	4.16 ± 2.25	5.65 ± 1.94	2.91 ± 1.38
	p (***)	0.02*	0.26	0.001*	0.33	0.03*	0.02*	0.09
Kaldığı yer	Aile/akraba	8.50 ± 2.71	7.92 ± 3.83	7.25 ± 3.5	8.45 ± 3.54	4.30 ± 2.04	5.33 ± 2.19	2.69 ± 1.17
	Evde arkadaşım	8.77 ± 2.9	6.41 ± 2.37	5.63 ± 2.63	7.11 ± 2.85	3.84 ± 1.5	4.67 ± 1.72	2.78 ± 1.09
	Yurt	8.43 ± 2.7	8.05 ± 3.74	7.43 ± 3.31	8.82 ± 3.25	4.33 ± 2.15	5.55 ± 1.98	2.78 ± 1.24
	p (***)	0.29	0.001*	0.001*	0.001*	0.001*	0.001*	0.77
Aile Tipi	Çekirdek	8.61 ± 2.79	7.74 ± 3.57	7.13 ± 3.27	8.43 ± 3.28	4.16 ± 1.97	5.35 ± 1.97	2.79 ± 1.22
	Geniş	8.23 ± 2.63	6.62 ± 2.81	5.67 ± 2.86	7.43 ± 3.05	4.24 ± 1.95	4.83 ± 1.92	2.68 ± 0.98
	p (**)	0.13	0.001*	0.001*	0.001*	0.66	0.001*	0.34
Gelir durumu	Kötü	9.31 ± 3.89	7.49 ± 3.36	6.54 ± 3.24	8.9 ± 3.35	4.49 ± 2.05	5.18 ± 1.8	3.13 ± 1.47
	Orta	8.48 ± 2.67	7.81 ± 3.56	7.21 ± 3.31	8.46 ± 3.21	4.2 ± 1.99	5.39 ± 1.97	2,74 ± 1.19
	İyi	8.57 ± 2.76	6.69 ± 3.03	5.87 ± 2.83	7.46 ± 3.28	4.05 ± 1.88	4.84 ± 1.97	2.76 ± 1.1
	p (***)	0.19	0.001*	0.001*	0.001*	0.39	0.001*	0.15

TARTIŞMA

Üniversite hayatı, öğrencilerin yaşamlarının birçok alanında yoğun değişimlerin yaşandığı, aynı zamanda aile yaşamından bireysel yaşama geçişin ilk kez deneyimlendiği bir süreçtir (Bista ve ark., 2023). Tüm bu değişiklikler birçok öğrenci için stres oluşturabilir, öğrencinin adaptasyonunu etkileyebilir ve hatta yaşamları boyunca etkileri devam edecek bazı davranış kalıplarının edinilmesine yol açarak, öğrenciler arasında sigara, alkol ve madde kullanımını başlatabilir (Oliveira ve ark., 2020). Son yıllarda sigara kullanımını azaltmaya yönelik gösterilen kayda değer ilerlemelere rağmen, ülkemizde özellikle gençler arasında sigara kullanımının halen önemli bir sorun olduğu, kullanım yaşının giderek düştüğü ve kullanım oranlarının da giderek arttığı belirtilmektedir (TÜİK, 2022). Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2022 yılı güncel verilerine göre 15 yaş ve üstü bireylerde sigara kullanım oranının 2019 yılına göre artış göstererek %28.3 olduğu, kadınlarda sigara kullanım oranının arttığı belirtilmektedir (TÜİK, 2022). Üniversite öğrencilerinin sigara kullanımına yönelik tutumları ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkinin incelendiği bu araştırmada da, TÜİK sonuçlarına benzer şekilde tüm öğrencilerde sigara kullanımı %23.5 bulunmuştur. Üniversite öğrencilerinde sigara kullanımını belirlemeye yönelik yapılan başka araştırma sonuçları da (Şahiner ve ark., 2020; Bilecen ve ark., 2021; Ürün Ünal ve Marakoğlu, 2024; Fakili ve ark., 2024;), bu çalışmanın bulgularını destekler nitelikte olup, Türkiye’de gençler arasında sigara içme oranının dikkate alınması gerektiğini göstermektedir. Sigara kullanım prevalansı dünya ülkelerinde de benzer şekilde bildirilmiştir. Çalışma sonuçları sigara kullanım oranını Yunanistan’da %23.5 (Samara ve ark., 2020) Polonya ‘da %28. (Rodakowska ve ark., 2020), Portekiz’de %20.1 (Alves ve ark., 2022), Çin’de %29.8 (Song ve ark., 2023) olarak bildirmektedir. Dünyada ve ülkemiz genelinde ki bu sonuçlar özellikle gençleri sigara bağımlılığından korumanın, gelecek nesiller arasında tütün kullanımını ortadan kaldırmak açısından önemli olduğunu göstermektedir.

Bireylerin sigara kullanmasında ebeveynler önemli rol oynamaktadır. Aile içinde anne baba ya da kardeşlerin sigara kullanması gençler arasında sigarayı özendirici bir hale getirebilmektedir. Ailesinde sigara içen birey bulunan öğrencilerin % 27.9’unun annesinin, % 39.9’unun babasının ve % 19.3’ünün kardeşinin

sigara kullandığını belirtmiştir. Bu durum literatürle uyumlu bulunmaktadır (Şahiner ve ark., 2020; Bilecen ve ark., 2021; Can ve ark., 2021; Ayran ve ark., 2022). Bir bireyin sağlıkla ilgili birçok davranışı, çocukluk ve gençlik dönemlerinde aile içinde başlar ve gelişir. Bu nedenle aile içerisinde zaman içinde değişen dinamikler, o ailede yaşayan herkesi etkileyebilmektedir. Çalışma sonucumuz aile içerisinde sigara kullanan bir ebeveyn varlığının, gelecekte çocukların sigara kullanma davranışında belirleyici bir faktör olabileceğini göstermektedir. Ebeveyn faktörünün yanı sıra sigara kullanımı birçok faktörden etkilenebilmektedir. Çalışmada öğrencilerin sigara bağımlılığına yönelik tutum ölçeği puan ortalaması ile cinsiyet arasında anlamlı bir fark belirlenmiştir. Buna göre erkek öğrencilerin sigaranın avantajları puan ortalamasının kadın öğrencilerden yüksek, sigara kullanmaya bakış puanlarının ise kadın öğrencilerden düşük olduğu saptanmıştır. Bu sonuç erkek öğrencilerin sigara kullanımını avantaj olarak, kadın öğrencilerin ise sigara kullanımını dezavantaj olarak gördükleri ve sigaranın zararlı olduğu düşüncesine sahip olduklarını göstermektedir. Erkek öğrencilerin sigara kullanımını avantaj olarak görmeleri bir gruba ait olma çabasının bir sonucu olduğunu düşündürmektedir.

Üniversite öğrencilerinin sınıf düzeyi değişkenine göre sigara bağımlılığına yönelik tutum ölçeğinin sigaranın avantajları boyutunda farkın anlamlı olduğu bulunmuş ve 1. sınıfların diğer sınıflara göre anlamlı düzeyde daha düşük bir puana sahip oldukları belirlenmiştir. Bu sonuç 1. sınıf üniversite öğrencilerinin sigara kullanımını bir avantaj olarak değerlendirmediklerini göstermektedir. Literatürde üniversite öğrencileri üzerinde sınıf düzeyi ve sigara bağımlılığına yönelik tutumları üzerindeki ilişkisini ele alan pek çok çalışmanın bulguları da bu çalışmanın bulgularıyla benzerdir (Sağar ve ark., 2018; Nasser ve ark., 2018; Beyaz ve Gökçeoğlu, 2022; Zahedi ve ark., 2024). Aksine sağlık alanında eğitim gören üniversite öğrencilerinin sigara içme durumlarını ve bağımlılık düzeylerini değerlendiren bir araştırmada, öğrencilerin sınıf düzeyleri ile sigara bağımlılığına yönelik tutumları arasında anlamlı fark olmadığı saptanmıştır (Şahiner ve ark., 2020). Sigara bağımlılığına yönelik tutumun sınıf düzeyi yükseldikçe artması üst sınıf öğrencilerinin sosyal çevrelerinin genişlemesi (öğretmen, arkadaş, iş hayatı) ile birlikte etkileşime girdikleri birey

sayısının fazlalığı ile açıklanabilir. Ayrıca bu sonuç öğrencilerin çoğunluğunun yurttaki kalıyor olmasına bağlı olabileceğini de akla getirmektedir. Öğrencilerin yurttaki kalıyor olması muhtemeldir ki kendilerini daha özgür hissetmelerine ve aile baskısının üzerlerinden kalkmış olabileceğini düşündürmektedir. Ayrıca yurttaki kalmak öğrencilerin ruh sağlığını etkileyebilecek bazı olumsuz deneyimleri (mahremiyet, beslenme, sosyal çevre, fiziksel koşullar) de beraberinde getirebilmektedir. Buna mezuniyetin yaklaşması ile birlikte iş bulma kaygısının da eklenmesi öğrencilerde ki stres düzeyini daha da artırmış olabilir. Literatürde yüksek düzeyde stres, anksiyete, depresyon gibi durumların sigara kullanımını başlatabileceği, artırabileceği ve sigara bağımlılığına yönelik tutumları da olumsuz etkileyebileceği belirtilmektedir (Habibi ve ark., 2018). Üniversite öğrencileri üzerinde sigara içme tutumunun Zang ve arkadaşlarının (2020) çalışmasında yalnızlık düzeyleri ile, Shan ve arkadaşlarının (2020) çalışmasında psikolojik iyi oluş düzeyleri ile, Bista ve arkadaşlarının, (2023) çalışmasında stres düzeyi ile, Ayran ve arkadaşlarının (2022) anksiyete ile ilişkili olduğu bildirilmektedir. Çalışmamızın amaçlarından biri de öğrencilerin sigara bağımlılığına yönelik tutumlarının psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesidir. Bu anlamda öğrencilerin psikolojik iyi oluş düzeyleri ile sigara bağımlılığına yönelik tutum puanlarının tüm alt faktörleri arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif ilişki bulundu ($p<0,05$). Buna göre öğrencilerin psikolojik iyi oluş düzeyleri arttıkça sigara bağımlılığına yönelik tutum puanları azalmaktadır. Ayrıca öğrencilerin kaldıkları yer ile psikolojik iyi oluş arasında anlamlı, negatif yönde ilişki olduğu, yurttaki kalan öğrencilerin psikolojik iyi oluş düzeylerinin diğerlerine göre daha düşük olduğu saptanmıştır. Bu çalışmada yer alan öğrencilerin psikolojik iyi oluş düzeyi ile kaldığı yer değişkeni arasında ki ilişki ile uyumlu olarak Semerci ve arkadaşları (2018) tarafından Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencileri üzerinde yapılan araştırmada da benzer sonuçlar bulunmuştur. Bu bulgular farklı stres durumlarının öğrencilerin sigara kullanımında etkili bir psikososyal faktör olduğunu ortaya koymaktadır. Bu sonuçtan yola çıkarak, üniversite öğrencilerinde sigara kullanımını artırabilecek psikolojik faktörlerin belirlenmesinin, öğrencilerin ruh sağlıklarına dikkat çekilmesinin ve stresle etkili başa çıkma stratejilerinin öğretilmesinin öğrencilerin

psikolojik iyi oluşlarını olumlu yönde etkileyebileceğini, hatta sağlık profesyonellerinin öğrencilerin ruhsal sorunlarına odaklanabilmelerinin, onların davranış ve yaşam tarzları üzerinde de olumlu değişikliklerin kazandırılmasında etkin bir rol oynayabileceğini göstermektedir.

Çalışmada üniversite öğrencilerinin sigara bağımlılığına yönelik tutumlarını etkileyen bir diğer faktör de gelir durumu olarak belirlenmiştir. Ailenin gelir durumu ile sigara bağımlılığına yönelik tutum puanı arasında anlamlı bir ilişki olduğu, gelir durumu yüksek olan öğrencilerin sigaranın zararlarına ilişkin tutumlarının azaldığı belirlenmiştir. Ancak bu konuda daha önce yapılan çalışmalar incelendiğinde, gelir durumu ile sigara kullanım arasındaki ilişkiye dair değişkenlik gösteren veriler tespit edilmiştir. Bazı çalışmalar düşük gelir grubundaki öğrencilerin daha yüksek oranda sigara kullanımına sahip olduğunu (Sancak ve Aktan, 2022); bazı çalışmalar ise bunun aksine öğrencilerin sigara kullanımı ile ailenin gelir durumu arasında herhangi bir ilişki bulunmadığını göstermektedir (Çolak ve Ünal, 2020; Ayran ve ark. 2022). Ancak literatürdeki çalışmaların genelinin (Selim ve Sülükçüler, 2023; Dilektaşlı ve ark. 2024) çalışma bulgularımızla uyumlu olduğu, yüksek gelir grubuna sahip öğrencilerin sigara kullanımının daha yüksek olduğunu göstermektedir. Bu durum ülkemizde uygulanan sigara ve benzeri maddelere yüksek vergi ve fiyatlandırma politikasından kaynaklanmış olabilir. Uygulanan vergi ve fiyatlandırma politikası düşük gelirli öğrencilerin sigarayı yüksek fiyat nedeniyle temin edememeleri, dolayısıyla zorunlu olarak sigarayı bırakmalarına neden olabileceği, yüksek gelir grubuna sahip olan öğrencilerin ise alım gücünün yüksek olmasının bu fiyat artışından daha az etkilenmesine neden olabileceğini düşündürmektedir. Sonuçlar sigaraya yönelik uygulanan politikaların sigara kullanımı konusunda özellikle gençler üzerinde koruyucu ve olumlu bir etki yaratmakla birlikte, bu iyileşmenin yeterli olmadığını ve daha fazla iyileştirmelerin hayata geçirilmesi gerekliliğini göstermektedir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma sonuçları, Aralık 2023-Haziran 2024 tarihleri arasında Türkiye'nin batısında bulunan bir Üniversite'de öğrenimlerine devam eden öğrencilerle sınırlıdır ve bu öğrencilerin dahil edilme kriterlerine dayanmaktadır. Ayrıca,

araştırmada öğrencilerin sigara bağımlılığına yönelik tutumları ve psikolojik iyi oluşa yönelik bulguları, öz bildirimlere dayanmaktadır. Bu nedenle, çalışma sadece araştırmacı tarafından geliştirilen soru formu ve öğrencilere uygulanan ölçeklerle toplanan verilere dayanır. Araştırmanın yalnızca bir üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiş olması sebebiyle de sonuçlar genellenemez.

SONUÇ

Üniversite öğrencilerinin sigara kullanımına yönelik tutumları ile psikolojik iyi oluş düzeyleri arasındaki ilişkinin incelendiği bu çalışmada; öğrencilerin Psikolojik İyi Oluş Ölçeği puan ortalaması oldukça yüksek düzeyde olup, Sigara Bağımlılığına Yönelik Tutum Ölçeği ile Psikolojik İyi Oluş Ölçeği arasında toplam ve alt boyutların tamamı ile istatistiksel olarak anlamlı negatif yönde ilişki bulunmuştur. Bu durum öğrencilerin sigaraya bağımlılık puanları azaldıkça psikolojik iyi oluş ölçeği puanlarının arttığını göstermektedir. Çalışmamız öğrencilerin sigara kullanım durumlarının, psikolojik iyi oluş düzeyleri ile ilişkili olabileceğini göstermiştir. Böylece bu çalışmanın sigara kullanımının ruh sağlığı ile ilişkisini belirlemeye yönelik daha geniş kapsamlı çalışmaların yapılmasına, tütün ve tütün ürünleriyle mücadelede yeni çözüm yollarının üretilmesine fırsat sunacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Etik Yönü / Ethics Committee Approval

Araştırma için Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Etik Kurulu'ndan etik onayı alınmıştır (Tarih: 26.05.2023 ve Karar No: 07/35)

Yazar Katkısı / Author Contributions

Fikir/Kavram: F.Y.K.; Ö. M.; S.N; Tasarım: F.Y.K.; Ö. M.; S.N; Denetleme/Danışmanlık: F.Y.K.; Ö. M.; S.N; Analiz ve/veya Yorum: F.Y.K.; Ö. M.; S.N; Kaynak Taraması: Ö. M.; S.N; Makalenin Yazımı: F.Y.K.; Ö. M.; S.N; Eleştirel İnceleme: F.Y.K.; Ö. M.; S.N.

Hakem Değerlendirmesi / Peer-review

Dış bağımsız

Çıkar Çatışması / Conflict of Interest

Yazarlar araştırmanın yürütülmesinde herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan etmişlerdir.

Finansal Destek / Financial Disclosure

Bu çalışma, TÜBİTAK 2209-A Üniversite Öğrencileri Yurt İçi Araştırma Projeleri Destek Programı kapsamından desteklenmiştir.

Teşekkür / Acknowledgement

Çalışmamıza destek sağlayan tüm öğrencilere ve

Türkiye Bilimsel-Teknik Araştırma Kurumu'na (TÜBİTAK) teşekkür ederiz.

KAYNAKLAR

- Al Omari, O., Abu Sharour, L., Heslop, K., Wynaden, D., Alkhawaldeh, A., Al Qadire, M., Khalaf, A. (2021). Knowledge, Attitudes, Prevalence And Associated Factors Of Cigarette Smoking Among University Students: A Cross Sectional Study. *Journal of Community Health*, 46, 450-456. doi:10.1007/s10900-020-00874-0
- Alsolais, A., Alquwez, N., Alotaibi, K. A., Alqarni, A. S., Almalki, M., Alsolami, F., ... Cruz, J. P. (2021). Risk Perceptions, Fear, Depression, Anxiety, Stress And Coping Among Saudi Nursing Students During The COVID-19 Pandemic. *Journal of Mental Health*, 30(2), 194-201. doi:10.1080/09638237.2021.1922636
- Alves, R. F., Precioso, J., Becoña, E. (2022). Smoking behavior and secondhand smoke exposure among university students in northern Portugal: Relations with knowledge on tobacco use and attitudes toward smoking. *Pulmonology*, 28(3), 193-202. doi:10.1016/j.pulmoe.2020.03.004
- Arslanoğlu, C., Acar, K., Arslanoğlu, E., Baynaz, K., Karakaş, F., İpekoğlu, G., & Mor, A. (2020). Üniversite öğrencilerinin sigara kullanma alışkanlıkları ile yaşam kalitelerinin incelenmesi (sinop üniversitesi örneği). *Ekev Akademi Dergisi*, (84), 195-210.
- Asfaw, H., Fekadu, G., Tariku, M., Oljira, A. (2021). Anxiety And Stress Among Undergraduate Medical Students Of Haramaya University, Eastern Ethiopia. *Neuropsychiatric Disease And Treatment*, 17, 139-146. doi:10.2147/NDT.S290879
- Ayran, G., Köse, S., Küçüköğlu, S., Aytekin Özdemir, A. (2022). The effect of anxiety on nicotine dependence among university students during the COVID-19 pandemic. *Perspectives in Psychiatric Care*, 58(1), 114-123. doi:10.1111/ppc.12825
- Beyaz, E., Gökçeoğlu, S. (2022). Hemşirelik öğrencilerinin sigara bağımlılık düzeyi ve etkileyen faktörler. *Namık Kemal Tıp Dergisi*. 10(3):325-33. doi:10.4274/nkmj.galenos.2022.45220
- Bilecen, A. P., Safarov, K., Duyan, E. (2021). Üniversite öğrencilerinin sigara-alkol kullanım düzeyleri ve aile aidiyeti. *International Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR)*, 8(72), 1739-1748. doi:10.26450/jshsr.2577
- Bilici, B. P., Özer, Z. Y., Bozdemir, N. (2023). Çukurova Üniversitesi Öğrencilerinin Sigara İçme Durumu Ve Tütün Kontrol Yasasına Bakışları. *Turkish Journal of Family Medicine*

- and Primary Care, 17(1), 157-167. doi:10.21763/tjfmprc.1179544
- Bista, S., Lechner, W. V., Anderson, M., Kenne, K. N., Kenne, D. R. (2023). Cigarette and e-cigarette use as a function of psychological distress following COVID-19 related university campus closures. *The American Journal of Drug and Alcohol Abuse*, 49(2), 239-248. doi:10.1080/00952990.2023.2171300
- Campo, L., Lumia, S., Fustinoni, S. (2022). Assessing Smoking Habits, Attitudes, Knowledge, And Needs Among University Students At The University Of Milan, Italy. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(19), 12527. doi:10.3390/ijerph191912527
- Can, V., Küçüköğlu, S., Özdemir, A. A., Bulduk, M. (2021). Üniversite öğrencilerinin madde kullanım durumları ile yalnızlık düzeylerinin incelenmesi. *Kocaeli Medical Journal*, 10, 63-71. doi:10.52880/sagakaderg.1436200
- Chow, M. S., Ling Poon, S. H., Lui, K. L., Chan, C. C. Y., Lam, W. W. (2021). Alcohol Consumption And Depression Among University Students And Their Perception Of Alcohol Use. *East Asian Archives of Psychiatry*, 31(4), 87-96. doi:10.12809/eaap20108
- Çolak, H., Ünal, H. (2020). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinde yaşam doyumu ve umutsuzluğun madde kullanma eğilimine etkisinin araştırılması. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (7), 344-357. doi:10.21733/ibad.685268
- Diener, E., Scollon, C. N., Lucas, R. E. (2009). The Evolving Concept Of Subjective Well-Being: The Multifaceted Nature Of Happiness. *Social Indicators Research Series*, 39, 67-100. doi:10.1007/978-90-481-2354-4_4
- Dilektasli, A. G., Guclu, O. A., Ozpehlivan, A., Durak, V. A., Gezmis, I., Ozgur, A., ... Karadag, M. (2024). Electronic cigarette use and consumption patterns in medical university students. *Frontiers in Public Health*, 12, 1403737. doi:10.3389/fpubh.2024.1403737
- Duran, S., Çetinbaş, A., Başaran, T., Kara, A., Elgün, B., Keklik, N. (2019). Üniversite Öğrencilerinde Stres Ve Sosyal Medya Kullanımının Yeme Davranışları Üzerine Etkisi. *Eurasian Journal of Family Medicine*, 8(4), 149-154. doi:10.33880/ejfm.2019080402
- Fakili, F., Taylan, M., Dogru, S., Al-Haithamy, S. (2024). Prevalence of smoking among medical students and associated factors in Turkey. *Journal of Substance Use*, 29(3), 382-388. doi:10.1080/14659891.2023.2167746
- Grant, J. E., Lust, K., Fridberg, D. J., King, A. C., Chamberlain, S. R. (2019). E-Cigarette Use (Vaping) Is Associated With Illicit Drug Use, Mental Health Problems, And Impulsivity In University Students. *Annals of Clinical Psychiatry: Official Journal of The American Academy of Clinical Psychiatrists*, 31(1), 27. doi:10.17863/CAM.35760
- Habibi, M., Hosseini, F., Darharaj, M., Moghadamzadeh, A., Radfar, F., & Ghaffari, Y. (2018). Attachment style, perceived loneliness, and psychological well-being in smoking and non-smoking university students. *The Journal of Psychology*, 152(4), 226-236. doi:10.1080/00223980.2018.1446894
- İnceoğlu, M. (2011). Tutum Algı İletişim (6). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Lee, E., Kim, Y. (2019). Effect Of University Students' Sedentary Behavior On Stress, Anxiety, And Depression. *Perspectives in Psychiatric Care*, 55(2), 164. doi:10.1111/ppc.12296
- Malinauskas, R., Malinauskiene, V. (2022). Meta-Analysis Of Psychological Interventions For Reducing Stress, Anxiety, And Depression Among University Students During The COVID-19 Pandemic. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(15), 9199. doi:10.3390/ijerph19159199
- Nasser, A. M., Salah, B. A., Regassa, L. T., Alhakimy, A. A., & Zhang, X. (2018). Smoking prevalence, attitudes and associated factors among students in health-related Departments of Community College in rural Yemen. *Tobacco Induced Diseases*, 16, 31. doi:10.18332/tid/92547
- Oliveira, E. S. D., Silva, A. F. R. D., Silva, K. C. B. D., Moura, T. V. C., Araújo, A. L. D., Silva, A. R. V. D. (2020). Stress and health risk behaviors among university students. *Revista Brasileira de Enfermagem*, 73(1), e20180035. doi:10.1590/0034-7167-2018-0035
- Papagiannis, D., Malli, F., Papathanasiou, I. V., Routis, P., Fradelos, E., Kontopoulou, L., ... Gourgoulis, K. I. (2021). Attitudes And Smoking Prevalence Among Undergraduate Students In Central Greece. In Genedis 2020: Genetics And Neurodegenerative Diseases, 1339, 1-7. Springer International Publishing. doi:10.1007/978-3-030-78787-5_1
- Rodakowska, E., Mazur, M., Baginska, J., Sierpiska, T., La Torre, G., Ottolenghi, L., ... Guerra, F. (2020). Smoking prevalence, attitudes and behavior among dental students in Poland and Italy. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(20), 7451. doi:10.3390/ijerph17207451
- Ramón-Arbués, E., Gea-Caballero, V., Granada-López, J. M., Juárez-Vela, R., Pellicer-García, B., Antón-Solanas, I. (2020). The Prevalence Of Depression, Anxiety And Stress And Their Associated Factors In College Students. *International Journal of Environmental*

- Research and Public Health*, 17(19), 7001. doi:10.3390/ijerph17197001
- Sağar, M. (2014). Lise Öğrencilerinin Madde Bağımlılığına Yönelik Tutumları İle Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Unpublished master's thesis). Atatürk University, Erzurum.
- Sağar, M. E. (2018). Üniversite öğrencilerinin sigara bağımlılığında sosyal öğrenmenin rolü üzerine nitel bir inceleme. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(26), 736-753. doi:10.20875/makusobed.403482
- Samara, A. A., Rachiotis, G., Pettemeridou, S., Papastamatiou, K., Tourlakopoulos, K., Chelioti, E., ... Hadjichristodoulou, C. S. (2020). Prevalence of tobacco use, exposure to secondhand smoke and knowledge on smoking cessation among students of health professions in Central Greece: a cross-sectional study. *BMJ Open*, 10(10), e036512. doi:10.1136/bmjopen-2019-036512
- Sancak, İ., Aktan, E. A. (2022). Üniversite öğrencilerinde çocukluk çağı travmaları, sosyal destek ve madde kullanma eğilimi arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Sağlık ve Yaşam Bilimleri Dergisi*, 4(2), 226-235. doi:10.33308/2687248X.202242270
- Selim, S., Sülükçüler, S. (2023). Sigara içme süresini etkileyen faktörlerin süre analizi: Türkiye örneği. *Bağımlılık Dergisi*, 24(4), 475-486. doi:10.51982/bagimli.1229787
- Semerci, R., Dindar, İ., Küçükaya, B., Kale, E. K., Derleyen, B., Sunar, S. (2018). The role of perceived social competence on cigarette and alcohol usage among faculty of health sciences students. *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 5(1), 67-80. doi:10.15805/addicta.2018.5.1.0020
- Shan, L., Manzione, L. C., Azagba, S. (2020). Psychological well-being and dual-use of cigarettes and e-cigarettes among high school students in Canada. *Journal of Affective Disorders*, 265, 357-363. doi:10.1016/j.jad.2020.01.085
- Simegn, W., Dagnew, B., Yeshaw, Y., Yitayih, S., Woldegerima, B., Dagne, H. (2021). Depression, Anxiety, Stress And Their Associated Factors Among Ethiopian University Students During An Early Stage Of COVID-19 Pandemic: An Online-Based Cross-Sectional Survey. *Plos One*, 16(5), E0251670. doi:10.1371/journal.pone.0251670
- Song, H., Yang, X., Yang, W., Dai, Y., Duan, K., Jiang, X., ... Chen, J. (2023). Cigarettes smoking and e-cigarettes using among university students: a cross-section survey in Guangzhou, China, 2021. *BMC Public Health*, 23(1), 438. doi:10.1186/s12889-023-15350-2
- Şahiner, N. C., Şahin, A., & Akbağ, N. N. A. (2020). Üniversite Öğrencilerinin Sigara İçme Durumları Ve Sigara Bağımlılığına Yönelik Tutumları. *Bandırma Onyed Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri ve Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 64-79. doi:10.46413/boneyusbad.706297
- Şahin, F., & Sarı, H. (2021). Psychological Effects of the COVID-19 Pandemic on University Students in Turkey. *International Journal of Social Sciences and Education*, 11(3), 11-16.
- Telef, B. B. (2013). Psikolojik İyi Oluş Ölçeği: Türkçeye Uyarlama, Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(28-3), 374-384. doi:10.13140/RG.2.1.2414.4480
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2022). Youth in statistics. Erişim tarihi 17.05.2022, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Youth-in-Statistics-2021-45634&dil=2>.
- Ürün Ünal, B., Marakoğlu, K. (2024). Smoking and Depression among Medical School Students: A Cross-Sectional Study from Turkey's Largest Province. *Healthcare*, 12(11), 1130. doi:10.3390/healthcare12111130
- Zahedi, H., Sajjadi, S. L., Sahebiagh, M. H., Sarbakhsh, P. (2024). Association between loneliness and cigarette smoking attitudes among university students in Iran: a cross-sectional study. *BMJ Open*, 14(5), e079593. doi:10.1136/bmjopen-2023-079593
- Zhang, C. L., Xu, Y. M., Zhong, B. L. (2020). The association between smoking and loneliness among Chinese university freshmen. *Annals of Translational Medicine*, 8(10), 649. doi:10.21037/atm-20-3523